10 січня 2025 р.

Інформація для цивільних пацієнтів з України

Зміст

вступні слова	1
1. Медичне обслуговування і транспортування до прибуття в Німеччину	1
1.1 Яке медичне обслуговування очікує на мене в Німеччині?	1
1.2 Як відбувається медичне обслуговування?	1
1.3 Як відбувається вибір клініки для лікування і чи можу я вплинути на нього?	2
1.4 Як відбудеться транспортування до Німеччини?	2
1.5 Як мені порозумітися з лікарями або з персоналом, який здійснюватиме догляд?	2
2. Перебування в Німеччині	2
2.1 Які кроки потрібно зробити безпосередньо після того, як я прибуду до Німеччини?	2
2.2 Хто допоможе мені з реєстрацією і різними заявами?	3
2.3 Що необхідно взяти із собою для перебування в Німеччині?	3
2.4 Де мене розмістять після стаціонарного обслуговування або на період амбулаторного лікування? Де мешкатиме особа, яка супроводжуватиме мене?	3
3. Витрати	4
3.1 У скільки мені обійдеться транспортування до Німеччини?	4
3.2 У скільки мені обійдеться лікування в Німеччині?	4
3.3 Хто покриє витрати на моє перебування або перебування особи, яка супроводжуватиме мене?	5
4. Повернення	5
Як буде організоване моє повернення до України?	5

вступні слова

Після початку широкомасштабної війни Росії проти України Федеративна Республіка Німеччина та її партнери беруть участь у наданні медичної допомоги хворим і пораненим із України. У рамках підтримки їх перевозять на лікування з України до Німеччини.

Для вас, тобто для пацієнтів або осіб, які супроводжують їх, переїзд до іншої країни пов'язаний із необхідністю вирішення багатьох питань. За допомогою наведеної нижче інформації про медичне обслуговування, проживання і догляд, а також про можливі витрати ми хочемо підготувати вас до перебування в Німеччині. Також ви знайдете тут інформацію про повернення до України після завершення лікування.

Будь ласка, відразу після прибуття до Німеччини зв'яжіться з гідами пацієнтів *(Patientenlotsen)*, які працюють у організаціях, що надають допомогу. Гіди пацієнтів підтримають вас у вирішенні питань у різних установах Німеччини. Будь ласка, установіть із ними контакт електронною поштою (зокрема, українською мовою).

Електронна адреса: kleeblatt.patientenlotsen.bg@johanniter.de

1. Медичне обслуговування і транспортування до прибуття в Німеччину

1.1 Яке медичне обслуговування очікує на мене в Німеччині?

Ви отримаєте медичне обслуговування відповідно до німецьких стандартів. Інформацію щодо вартості див. у відповіді на запитання 11. Лікування включає в себе медичні та стоматологічні послуги, а також забезпечення медикаментами, перев'язувальними матеріалами, лікарськими й допоміжними засобами, догляд за хворими на дому, догляд за хворими в лікарні, а також медичну реабілітацію та надання допоміжних засобів, наприклад, протезів.

Лікар, який вас лікуватиме, на підставі диференціального діагнозу разом із вами вирішить, яке медичне обслуговування ви отримаєте. Крім того, обираючи терапію, він подбає про те, щоб її можна було продовжити в Україні. У разі підбору протезів він потурбується, аби в Україні на них поширювалося технічне обслуговування.

1.2 Як відбувається медичне обслуговування?

У Німеччині пацієнти отримують як стаціонарну, так і амбулаторну допомогу. Стаціонарне лікування обмежується періодом часу, необхідним за медичними показаннями, а після операції воно часто доповнюється амбулаторним лікуванням.

Лікування раку, передусім хіміотерапія і променева терапія, а також реабілітаційні заходи часто також проводяться амбулаторно.

Тому не можна спрогнозувати, що лікування буде пов’язане виключно з перебуванням у стаціонарі – усе залежить від характеру травми або захворювання. Варто також зазначити, що час очікування на прийом лікарями-спеціалістами і на саме лікування може бути відносно довгим

через обмежені можливості або тривале оформлення відповідних дозволів у касі медичного страхування.

1.3 Як відбувається вибір клініки для лікування і чи можу я вплинути на нього?

Клініка, що надає лікування, вибирається індивідуально для кожного пацієнта на підставі потреб у лікуванні, визначених Міністерством охорони здоров'я України, у рамках консультацій з відповідними клініками різних федеральних земель. Можливості вибору лікарні пацієнтом не передбачено. З організаційних міркувань попередні двосторонні домовленості між пацієнтами й лікарнями також не можуть братися до уваги.

1.4 Як відбудеться транспортування до Німеччини?

Міністерство охорони здоров'я України організує ваше перевезення від нинішнього місця вашого перебування в Україні до пункту пересадки (хабу) поблизу українського кордону. Звідти після недовгого перебування вас і в разі потреби особу, яка вас супроводжуватиме, доставлять літаком до Німеччини, а потому перевезуть до лікарні, у якій відбуватиметься лікування. Про те, яка це буде лікарня, ви дізнаєтеся незадовго до початку вашої подорожі. Під час транспортування ви отримуватимете необхідне медичне обслуговування.

1.5 Як мені порозумітися з лікарями або з персоналом, який здійснюватиме догляд?

Англійська мова широко використовується в Німеччині для спілкування з іноземцями. Багато де вам також допомагатимуть волонтери з України, україномовні гіди пацієнтів, а в разі необхідності – перекладачі.

2. Перебування в Німеччині

2.1 Які кроки потрібно зробити безпосередньо після того, як я прибуду до Німеччини?

Для вашого перебування і здійснення оплати за лікування, а за необхідності – і за проживання (див. Розділ III) украй важливо зробити цілу низку певних кроків відразу після прибуття. У цьому вам допоможуть згадані вище гіди пацієнтів або соціальні служби лікарень.

Першим кроком відповідно до міграційного законодавства має стати реєстрація в день прибуття і подання заяви до відомства у справах іноземців *(Ausländerbehörde)* на отримання дозволу на перебування для тимчасового захисту згідно з § 24 п. 1 Закону про перебування *(Aufenthaltsgesetz)*. У відомстві у справах іноземців ви отримаєте так зване тимчасове посвідчення *(Fiktionsbescheinigung)*, яке стане підтвердженням того, що ви подали заяву на отримання згаданого вище дозволу на перебування.

Другим кроком, який необхідно зробити перед початком лікування, пред'явивши тимчасове посвідчення, є

a) подання заяви на вступ до каси державного медичного страхування *(gesetzliche Krankenkasse)* і

b) подання заяви на виплату грошової допомоги для громадян *(Bürgergeld)* до центру зайнятості *(Jobcenter)*.

Грошова допомога для громадян може бути виплачена і заднім числом, але вона не надається за період, що передує місяцю, у якому було подано заяву. Тому заяву необхідно подавати якнайшвидше (ще в місяці прибуття, тобто в разі прибуття до Німеччини в кінці місяця безпосередньо в день прибуття). Грошова допомога починає нараховуватися не раніше, ніж із дня подання заяви на отримання дозволу на перебування для тимчасового захисту (тобто найраніше – із дня видачі тимчасового посвідчення).

Особи, які отримують грошову допомогу для громадян *(Bürgergeld)*, зазвичай застраховані в рамках обов’язкового медичного державного страхування. Здебільшого каса медичного страхування покриває витрати на лікування (за певних обставин також ретроспективно з моменту отримання грошової допомоги громадянам). У разі дотримання всіх умов для одержання допомоги сплату внесків за обов'язкове медичне страхування бере на себе центр зайнятості.

Інформацію щодо критеріїв для отримання допомоги див. у відповіді на запитання 11. Інформацію про грошову допомогу громадянам (зокрема, українською мовою) можна також знайти на інтернет-сторінці Федерального агентства зайнятості за посиланням: https://www.arbeitsagentur.de/ukraine/ukraine-ua.

2.2 Хто допоможе мені з реєстрацією і різними заявами?

Зареєструватися у відомстві у справах іноземців і подати заяви до різних установ, а також застрахуватися в касі державного медичного страхування вам допоможуть соціальні служби лікарень на місцях, а також гіди пацієнтів.

Записатися до лікарів і організувати амбулаторне лікування відразу після виписки зі стаціонару вам допоможуть соціальні служби лікарні. Ви можете також звернутися до соціальних працівників у громадах і в організації соціального забезпечення. У разі необхідності соціальні служби допоможуть вам також у організації повсякденного життя.

2.3 Що необхідно взяти із собою для перебування в Німеччині?

Для реєстрації і вступу до каси медичного страхування обов'язково візьміть із собою закордонний паспорт. Також привезіть із собою усі медичні документи, що у вас є. Крім того, візьміть інформаційний лист про пацієнта *(Patienteninformationsschreiben)* Федерального відомства із захисту населення і допомоги в надзвичайних ситуаціях, який ви отримаєте незадовго перед транспортуванням до Німеччини.

Також вам знадобляться документи про ваш сімейний стан (наприклад, свідоцтва про шлюб або народження), а також документи, що стосуються ваших доходів і активів. Це можуть бути, наприклад, актуальні банківські виписки (найкраще за три останніх місяці), документи про наявні заощадження, (власну) житлову нерухомість і про актуальні доходи. Важливою є також інформація про наявні зобов'язання щодо утримання інших осіб, наприклад, дітей.

Для перебування в лікарні рекомендується взяти зручний одяг, засоби особистої гігієни й піжаму для сну.

2.4 Де мене розмістять після стаціонарного обслуговування або на період амбулаторного лікування? Де мешкатиме особа, яка супроводжуватиме мене?

Зазвичай після прибуття до Німеччини пацієнтів кладуть в лікарню для стаціонарного обслуговування. Якщо вас не візьмуть відразу на стаціонар в лікарню, вас розмістять у центрі для біженців.

Особа, яка супроводжуватиме вас, також проживатиме в центрі для біженців. Здебільшого родичі не можуть розміщуватися в лікарні. Виняток становлять особи, які супроводжують дітей молодшого віку (зазвичай максимум до 12 років), які прибувають до Німеччини на лікування.

Якщо ви й особа, яка вас супроводжуватиме, отримуватимете грошову допомогу для громадян або соціальну допомогу, центр зайнятості або відомство соціального захисту покриватимуть витрати на проживання (адекватного розміру) за вас і особу, яка вас супроводжуватиме, тож ви зможете самостійно підшукати для себе окреме житло. Ви маєте запитати у відповідному центрі зайнятості, наскільки адекватним є знайдене житло. Ситуація на ринку житла особливо складна у

великих містах. Тому вам варто налаштуватися на відносно тривале перебування в центрах розміщення біженців, а в вразі необхідності зв'язатися із приватними або місцевими ініціативами, що надають допомогу, а також ознайомитися із пропозиціями платформ із оренди житла для тимчасового проживання.

3. Витрати

3.1 У скільки мені обійдеться транспортування до Німеччини?

Транспортування до Німеччини безкоштовне для вас і особи, яка супроводжуватиме вас.

3.2 У скільки мені обійдеться лікування в Німеччині?

Лікування в Німеччині буде безкоштовним для вас, якщо ви матимете право на грошову допомогу для громадян або застрахуєтеся в касі державного медичного страхування.* Якщо через розмір ваших доходів або обсяг ваших активів ви не матимете права на грошову допомогу для громадян або на соціальну допомогу, вам доведеться самостійно сплачувати внески за медичне страхування (див. нижче).

Для того, щоб не виникло перерв у наданні медичних послуг або щоб вам не довелося самостійно оплачувати лікування, після вашої реєстрації у відомстві у справах іноземців і отримання тимчасового посвідчення на перебування вам іще до початку лікування необхідно подати заяву на виплату грошової допомоги для громадян і водночас подати заяву на вступ до каси обов'язкового медичного страхування.

Якщо центр зайнятості погодить вам виплату грошової допомоги для громадян, членство у касі державного медичного страхування буде для вас безкоштовним.

Для отримання грошової допомоги для громадян ви маєте відповідати таким критеріям:

a) ви повинні бути «придатним до роботи». Це означає, що протягом наступних шести місяців ви, судячи з усього, зможете досягти такого стану здоров'я, що за нормальних умов на ринку праці дозволить вам працювати щонайменше три години на день. Рішення щодо вашої придатності до роботи ухвалює центр зайнятості;

b) вас не можуть позбавити права на отримання грошової допомоги для громадян (виключення з обсягу послуг). Це може статися, якщо очікується, що ваше перебування на стаціонарному лікуванні та реабілітація триватимуть шість місяців або довше;

c) ви повинні пройти реєстрацію відповідно до міграційного законодавства й подати до відомства у справах іноземців заяву на отримання дозволу на перебування для тимчасового захисту (див. пункт 6), а також

d) «потреба в допомозі» має бути визначена центром зайнятості після вашого прибуття до Німеччини. Ідеться про розгляд індивідуальної ситуації, у рамках якого враховуються ваші доходи й активи, а також актуальні зобов'язання, наприклад, щодо утримання членів сім'ї, за умови наявності відповідних документів (див. пункт 8).

Якщо ви не відповідаєте критеріям підпунктів а) або б), ви не матимете права на отримання грошової допомоги для громадян, але матимете можливість отримувати соціальну допомогу. Це також вимагає реєстрації відповідно до міграційного законодавства, подання заяви на отримання дозволу на перебування для тимчасового захисту й констатації факту потреби в допомозі. У такому разі звертатися треба буде не в центр зайнятості, а у відомство соціального забезпечення. Якщо ви отримуватимете соціальну допомогу, ви не станете членом каси медичного страхування.

У такому разі витрати за лікування покривають громади. Це жодним чином не вплине на ваше медичне обслуговування.

Якщо через ваші доходи або активи ви не маєте права на грошову допомогу для громадян або на соціальну допомогу й подали заяву на членство в касі державного медичного страхування, ви станете добровільним членом лікарняної каси з ретроактивною дією з дня подання заяви про членство. Внески на медичне страхування та страхування на випадок догляду становитимуть близько 20 % від вашого доходу, і ви сплачуватимете їх самостійно. У разі потреби гіди пацієнтів допоможуть вам оформити відповідну заяву.

* Зверніть увагу. Усі пацієнти (зокрема, і німецькі) повинні сплачувати власний внесок у розмірі 10 євро на день упродовж максимум 28 койко-днів на рік, тобто максимум 280 євро на рік. Якщо пацієнт потребує сторонньої допомоги, цей внесок може бути зменшений до 135,12 євро на рік.

3.3 Хто покриє витрати на моє перебування або перебування особи, яка супроводжуватиме мене?

Ви отримуватимете допомогу для забезпечення прожиткового мінімуму в центрі зайнятості або відомстві соціального забезпечення, якщо ви відповідаєте вищезазначеним критеріям отримання допомоги (див. відповідь на запитання 11). У рамках розгляду вашої ситуації буде також визначено, чи потрібно враховувати вас і особу, яка Вас супроводжує, разом. Для безкоштовного переказу соціальної допомоги рекомендується надати рахунок банку на території ЄС. В іншому разі вам, можливо, доведеться сплачувати збори за переказ коштів на український рахунок.

4. Повернення

Як буде організоване моє повернення до України?

Ви можете повернутися до України в будь-який час. Але важливо, щоб перед від'їздом ви знялися з обліку в установах, що опікувалися вами (центр зайнятості, відомство соціального забезпечення або відомство у справах іноземців), а також у касі медичного страхування. Якщо дозволятиме стан вашого здоров'я, ви можете самостійно повернутися додому громадським транспортом, іншими видами транспорту приватних перевізників або за підтримки Міністерства охорони здоров'я України. Для цього є кілька можливостей:

- ви можете організувати всю зворотну подорож самостійно. Всі витрати ви берете на себе.
- ви можете зв'язатися з національним центром організації іоаннітів Johanniter Unfallhilfe e.V., який зі свого боку поінформує Міністерство охорони здоров'я України про ваше бажання повернутися додому. Для цього скористайтеся, будь ласка, адресою електронної пошти, зазначеною у вступі.
- ви можете звернутися безпосередньо до українського координатора, який відповідає за зворотній зв’язок (+380(97)9836301), і попросити його про підтримку.
- ви можете самостійно дістатися до аеропорту Ряшів-Ясьонка *(Rzeszów-Jasionka)*, заздалегідь повідомивши про це Міністерство охорони здоров'я України. Його співробітники попросять Львівський центр екстреної медичної допомоги *(Lviv Emergency Medical Services)* організувати вашу подальшу подорож до Львова, який також візьме на себе витрати за переїзд із Польщі.

У разі, якщо стан вашого здоров'я потребуватиме перевезення за допомогою спеціального транспорту для хворих, воно буде організоване і профінансоване гідами пацієнтів центру міжнародної допомоги іоаннітів *(Johanniter International Assistance)* на підставі відповідної медичної довідки.

Вихідні дані

Видавці

Федеральне міністерство внутрішніх справ і комплексного територіального розвитку, 11014 м. Берлін

Інтернет: www.bmi.bund.de

Федеральне міністерство охорони здоров'я, 10117 м. Берлін

Інтернет: www.bundesgesundheitsministerium.de

Федеральне міністерство праці й соціальних питань, 10117 м. Берлін

Інтернет: www.bmas.de

Федеральне відомство із захисту населення і допомоги у надзвичайних ситуаціях, 53127 м. Берлін

Інтернет: www.bbk.bund.de

Стан:

січня 2025 р.

Die
Bundesregierung

10. Januar 2025

Informationen für zivile Patientinnen und Patienten aus der Ukraine

Inhaltsverzeichnis

Einleitende Worte	1
1.Medizinische Behandlung und Transport bis zur Ankunft in Deutschland	1
1.1 Welche Behandlung erwartet mich in Deutschland?	1
1.2 Wie läuft die Behandlung ab?	1
1.3 Wie erfolgt die Wahl der behandelnden Klinik und kann ich darauf Einfluss nehmen?	2
1.4 Wie erfolgt der Transport nach Deutschland?	2
1.5 Wie kann ich mich mit den Ärztinnen und Ärzten oder dem Pflegepersonal verständigen?	2
2.Aufenthalt in Deutschland	2
2.1 Welche Schritte sind unmittelbar nach meiner Ankunft in Deutschland erforderlich?	2
2.2 Wer unterstützt mich bei der Registrierung und den diversen Anträgen?	3
2.3 Was muss ich für meinen Aufenthalt mitbringen?	3
2.4 Wo werde ich nach dem stationären Aufenthalt bzw. während der ambulanten Behandlungen untergebracht? Wo wird meine Begleitperson wohnen?	3
3.Kosten	4
3.1 Was kostet mich der Transport nach Deutschland?	4
3.2 Was kostet mich die Behandlung in Deutschland?	4
3.3 Wer übernimmt die Kosten für meinen Aufenthalt bzw. den Aufenthalt meiner Begleitperson?	5
4.Rückkehr: Wie ist meine Rückkehr in die Ukraine geregelt?	5

Einleitende Worte

Seit Beginn des russischen Angriffskriegs gegen die Ukraine engagiert sich die Bundesrepublik Deutschland zusammen mit ihren Partnern in der medizinischen Versorgung von Erkrankten und Verletzten aus der Ukraine. Sie werden in diesem Rahmen zur Behandlung aus der Ukraine nach Deutschland verlegt.

Für Sie als Patientin/ Patient oder Begleitperson ist eine Verlegung in ein anderes Land mit vielen Fragen verbunden. Mit den folgenden Informationen zur medizinischen Behandlung, zur Unterbringung und Betreuung und zu möglichen Kosten möchten wir Sie auf Ihren Aufenthalt in Deutschland vorbereiten. Zugleich finden Sie Hinweise zur Rückkehr in die Ukraine nach Abschluss der Behandlung.

Bitte setzen Sie sich sofort nach Ankunft in Deutschland mit den Patientenlotsen oder Patientenlotsinnen der Hilfsorganisationen in Verbindung. Die Patientenlotsen unterstützen Sie bei der Regelung Ihrer Angelegenheiten mit den Behörden in Deutschland. Nehmen Sie dazu per Mail (auch in ukrainischer Sprache willkommen) Kontakt auf.

Die E-Mail Adresse lautet: kleeblatt.patientenlotsen.bg@johanniter.de

1. Medizinische Behandlung und Transport bis zur Ankunft in Deutschland

1.1 Welche Behandlung erwartet mich in Deutschland?

Sie erhalten eine Behandlung nach deutschen Standards. Wegen der Kosten siehe Frage 11. Die Behandlungen umfassen ärztliche und zahnärztliche Leistungen sowie die Versorgung mit Arznei-, Verband-, Heil- und Hilfsmitteln, häusliche Krankenpflege, Krankenhauspflege sowie Leistungen zur medizinischen Rehabilitation und Versorgung mit Hilfsmitteln wie Prothesen.

Welche Behandlung Sie erhalten, bestimmt der behandelnde Arzt/ die behandelnde Ärztin gemeinsam mit Ihnen auf der Grundlage einer ausführlichen Diagnose. Sie oder er achtet bei der Auswahl von Therapien oder bspw. Prothesen zudem darauf, dass diese ggf. auch in der Ukraine fortgeführt bzw. gewartet werden können.

1.2 Wie läuft die Behandlung ab?

In Deutschland werden Patientinnen und Patienten sowohl stationär als auch ambulant behandelt. Stationäre Behandlungen sind auf den medizinisch erforderlichen Zeitraum begrenzt und werden nach einer Operation häufig durch ambulante Behandlungen ergänzt.

Krebstherapien, vor allem Chemo- und Bestrahlungstherapien, sowie Rehabilitationsmaßnahmen werden häufig auch ambulant durchgeführt.

Je nach Verletzungs- und Erkrankungsmuster kann deshalb nicht von einem durchgehend stationären Aufenthalt ausgegangen werden. Zu beachten ist auch, dass es bei Facharztterminen und -behandlungen aufgrund von begrenzten Kapazitäten oder ausstehenden Genehmigungen der Krankenkassen mitunter zu längeren Wartezeiten kommen kann.

1.3 Wie erfolgt die Wahl der behandelnden Klinik und kann ich darauf Einfluss nehmen?

Die Auswahl der behandelnden Klinik erfolgt individuell für jede Patientin/jeden Patienten aufgrund des vom ukrainischen Gesundheitsministerium übermittelten medizinischen Behandlungsbedarfs durch die Länder, nach Absprache mit geeigneten Kliniken. Eine Wahl des Krankenhauses durch die Patientin oder den Patienten ist nicht möglich. Auch bilaterale Vorabsprachen können aus organisatorischen Gründen nicht berücksichtigt werden.

1.4 Wie erfolgt der Transport nach Deutschland?

Das ukrainische Gesundheitsministerium organisiert Ihren Transport von Ihrem derzeitigen Aufenthaltsort in der Ukraine zu einem Übergabeort (Hub) in der Nähe der ukrainischen Grenze. Nach einem kurzen Aufenthalt werden Sie und ggf. Ihre Begleitperson von dort nach Deutschland geflogen und nach Ankunft in das behandelnde Krankenhaus weitertransportiert. Welches Krankenhaus das ist, erfahren Sie in der Regel kurz vor Reisebeginn. Sie werden während Ihres Transportes im erforderlichen Maße medizinisch betreut.

1.5 Wie kann ich mich mit den Ärztinnen und Ärzten oder dem Pflegepersonal verständigen?

Englisch ist als Fremdsprache in Deutschland weit verbreitet. Vielerorts werden Sie zudem durch Freiwillige aus der Ukraine, ukrainisch sprechende Patientenlotsinnen/Patientenlotsen und gegebenenfalls auch durch Sprachmittlerinnen/Sprachmittler unterstützt.

2. Aufenthalt in Deutschland

2.1 Welche Schritte sind unmittelbar nach meiner Ankunft in Deutschland erforderlich?

Für Ihren Aufenthalt sowie die Übernahme der Behandlungs- und ggf. der Aufenthaltskosten (siehe Kap. III) sind eine Reihe von Schritten zwingend erforderlich und unmittelbar nach Ankunft anzugehen. Dabei werden Sie, wie oben beschrieben, durch die Sozialdienste der Krankenhäuser oder die Patientenlotsen unterstützt.

Im ersten Schritt muss die ausländerrechtliche Registrierung am Ankunftstag erfolgen und bei der Ausländerbehörde ein Antrag auf einen Aufenthaltstitel zum vorübergehenden Schutz gestellt werden (§ 24 Absatz 1 AufenthG). Darüber, dass Sie einen Antrag auf den genannten Aufenthaltstitel gestellt haben, erhalten Sie von der Ausländerbehörde eine sogenannte Fiktionsbescheinigung.

Im zweiten Schritt und vor Behandlungsbeginn ist unter Vorlage der Fiktionsbescheinigung

a) eine Beitrittserklärung zu einer gesetzlichen Krankenkasse abzugeben und

b) ein Antrag auf Bürgergeld beim Jobcenter zu stellen.

Bürgergeld kann auch rückwirkend geleistet werden, aber nicht für die Zeit vor dem Monat, in dem der Antrag gestellt wurde. Daher ist der Antrag zeitnah (noch im Ankunftsmonat, also bei Ankunft in Deutschland zum Monatsende noch am Ankunftstag zu stellen.) Der Bezug von Bürgergeld kommt frühestens ab dem Tag in Betracht, an dem der Antrag auf einen Aufenthaltstitel zum

vorübergehenden Schutz gestellt worden ist (also frühestens ab dem Tag der Fiktionsbescheinigung).

Bei Bezug von Bürgergeld sind Sie in der Regel pflichtversichert in der gesetzlichen Krankenkasse. Die gesetzliche Krankenkasse deckt in der Regel die Behandlungskosten ab (gegebenenfalls auch rückwirkend ab dem Bezug von Bürgergeld). Liegen alle Leistungsvoraussetzungen vor, werden die Beiträge zur gesetzlichen Krankenkasse vom Jobcenter übernommen.

Zu den Leistungsvoraussetzungen siehe Frage 11. Informationen über das Bürgergeld (u.a. in ukrainischer Sprache) sind auch auf der Internetseite der Bundesagentur für Arbeit unter nachfolgendem Link zu finden: www.arbeitsagentur.de/ukraine/ukraine-infomaterial.

2.2 Wer unterstützt mich bei der Registrierung und den diversen Anträgen?

Bei der ausländerrechtlichen Registrierung und der Antragsstellung bei den Ämtern und der gesetzlichen Krankenkasse werden Sie von den Sozialdiensten der Krankenhäuser vor Ort sowie von den Patientenlotsen und -lotsinnen unterstützt.

Bei der Organisation von Arztterminen und ambulanten Behandlungen unmittelbar im Anschluss an eine Krankenhausbehandlung helfen Ihnen die Sozialdienste der Krankenhäuser. Sie können sich auch an die Sozialhelferinnen und -helfer der Kommunen und Sozialwerke wenden. Die Sozialdienste unterstützen Sie bei Bedarf auch bei der Organisation des Alltags.

2.3 Was muss ich für meinen Aufenthalt mitbringen?

Bringen Sie für Ihre Registrierung und die Aufnahme in die Krankenkasse unbedingt Ihren Reisepass mit. Bitte bringen Sie auch sämtliche medizinische Unterlagen mit, über die Sie verfügen. Des Weiteren bringen Sie bitte das Patienteninformationsschreiben des Bundesamts für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe mit, das Ihnen kurz vor dem Transport nach Deutschland ausgehändigt wird.

Daneben benötigen Sie Unterlagen zum Familienstand (z.B. die Heirats- oder Geburtsurkunden) sowie Unterlagen zu Ihrem Einkommen und Vermögen. Dies können z.B. aktuelle Kontoauszüge (am besten der letzten drei Monate), Nachweise über bestehendes Sparvermögen, (selbstgenutztes) Wohneigentum sowie über das aktuelle Einkommen sein. Auch Informationen zu bestehenden Unterhaltsverpflichtungen, z.B. gegenüber Kindern, sind wichtig.

Für den Klinikaufenthalt empfiehlt sich bequeme Kleidung, persönliche Hygieneartikel und Schlafanzüge.

2.4 Wo werde ich nach dem stationären Aufenthalt bzw. während der ambulanten Behandlungen untergebracht? Wo wird meine Begleitperson wohnen?

In der Regel werden Sie nach Ankunft in Deutschland zur Behandlung im Krankenhaus stationär aufgenommen. Sollten Sie nicht direkt stationär in einem Krankenhaus aufgenommen werden, werden Sie in einer Unterkunft für Geflüchtete untergebracht.

Auch Ihre Begleitperson wird in einer Unterkunft für Geflüchtete wohnen. Ein Aufenthalt im Krankenhaus ist für Angehörige meist nicht möglich. Eine Ausnahme bilden Begleitpersonen von jüngeren Kindern (in der Regel bis maximal 12 Jahre), die zur Behandlung in Deutschland aufgenommen werden.

Sofern Sie und Ihre Begleitperson Bürgergeld oder Sozialhilfe beziehen, werden für Sie und Ihre Begleitperson die Kosten der Unterkunft vom Jobcenter bzw. Sozialamt jedenfalls in angemessener Höhe übernommen und Sie können sich selbstständig eine eigene Unterkunft suchen. Dabei sollten Sie das zuständige Jobcenter fragen, ob die Wohnung angemessen ist. Insbesondere in größeren Städten ist der Wohnungsmarkt angespannt. Planen Sie daher ggf. einen längeren Aufenthalt in der Unterkunft für Geflüchtete ein und wenden Sie sich auch an private oder örtliche Initiativen oder Vermietplattformen für Wohnen auf Zeit.

3. Kosten

3.1 Was kostet mich der Transport nach Deutschland?

Der Transport nach Deutschland ist für Sie und Ihre Begleitperson kostenlos.

3.2 Was kostet mich die Behandlung in Deutschland?

Die Behandlung in Deutschland ist für Sie kostenlos, sofern Sie Anspruch auf Bürgergeld oder Sozialhilfe haben oder Mitglied einer Krankenkasse sind.* Falls Sie aufgrund der Höhe Ihres Einkommens oder Vermögens keinen Anspruch auf Bürgergeld oder Sozialhilfe haben, haben Sie die Beiträge zur Krankenversicherung selbst zu tragen (siehe unten).

Um keine Versorgungslücke entstehen zu lassen oder selbst für die Behandlungskosten aufkommen zu müssen, müssen Sie nach der ausländerrechtlichen Registrierung und der Ausstellung einer Fiktionsbescheinigung und noch vor Beginn der Behandlung einen Antrag auf Bürgergeld stellen sowie zeitgleich eine Beitrittserklärung zu einer gesetzlichen Krankenkasse abgeben.

Bewilligt Ihnen das Jobcenter Bürgergeld, ist die Mitgliedschaft in der gesetzlichen Krankenversicherung für Sie kostenlos.

Um Bürgergeld zu beziehen, müssen insbesondere die folgenden Voraussetzungen vorliegen:

a) Sie müssen "erwerbsfähig" sein. Das ist der Fall, wenn Sie aller Wahrscheinlichkeit nach innerhalb der nächsten sechs Monate einen Gesundheitszustand erreichen werden, der unter den üblichen Bedingungen des Arbeitsmarkts eine mindestens dreistündige Arbeit pro Werktag zulässt. Die Entscheidung, ob Sie erwerbsfähig sind, trifft das Jobcenter;

b) Sie dürfen nicht vom Bezug von Bürgergeld ausgeschlossen sein (Leistungsausschluss). Dies wäre der Fall, wenn Ihr Krankenhaus- und Reha-Aufenthalt voraussichtlich sechs Monate oder länger dauern wird;

c) Sie müssen die ausländerrechtliche Registrierung abgeschlossen und einen Aufenthaltstitel zum vorübergehenden Schutz beim Ausländeramt beantragt haben (siehe Nummer 6) und

d) die "Hilfebedürftigkeit" muss durch das Jobcenter nach der Ankunft in Deutschland festgestellt werden. Dies ist eine individuelle Prüfung, in der sowohl Ihr Einkommen und Vermögen als auch bestehende Verpflichtungen wie der Unterhalt von Familienangehörigen berücksichtigt werden, sofern die entsprechenden Dokumente (siehe Nummer 8) vorliegen.

Sind die Voraussetzungen unter a.) oder b.) nicht gegeben, kommt kein Bürgergeld, sondern Sozialhilfe in Betracht. Auch hierfür ist die ausländerrechtliche Registrierung, die Beantragung eines Aufenthaltstitels zum vorübergehenden Schutz und die Feststellung der Hilfebedürftigkeit erforderlich. Richtiger Ansprechpartner ist dann nicht das Jobcenter, sondern das Sozialamt.

Erhalten Sie Sozialhilfe, werden Sie kein Mitglied einer Krankenkasse. Die Behandlungskosten übernehmen in diesem Fall die Kommunen. Für Ihre medizinische Behandlung hat dies keine Auswirkungen.

Falls Sie aufgrund ihres Einkommens oder Vermögens keinen Anspruch auf Bürgergeld oder Sozialhilfe haben, und eine Beitrittserklärung zu einer gesetzlichen Krankenkasse abgegeben haben, werden Sie rückwirkend auf den Tag der Beitrittserklärung freiwilliges Mitglied der gesetzlichen Krankenversicherung. Die Beiträge zur Kranken- und Pflegeversicherung betragen rund 20 % Ihres Einkommens und sind von Ihnen zu tragen. Bei der Antragstellung unterstützen Sie bei Bedarf die Patientenlotsen.

*Bitte beachten: Von allen Patientinnen und Patienten (auch den deutschen) ist für maximal 28 Krankenhaustage pro Jahr eine Zuzahlung von 10€ pro Tag, also max. 280€ pro Jahr, eigenständig zu zahlen. Im Falle von Hilfebedürftigkeit kann dieser Eigenbeitrag auf 135,12€ pro Jahr gekürzt werden.

3.3 Wer übernimmt die Kosten für meinen Aufenthalt bzw. den Aufenthalt meiner Begleitperson?

Sie erhalten Leistungen zur Sicherung des Existenzminimums vom Jobcenter oder Sozialamt, sofern die oben genannten Voraussetzungen für den Leistungsbezug vorliegen (siehe Frage 11). Im Rahmen dieser Prüfung wird auch ermittelt, ob Sie hierbei gemeinsam mit Ihrer Begleitperson zu berücksichtigen sind. Es wird empfohlen, für die kostenfreie Überweisung der Sozialleistungen eine Bankverbindung innerhalb der EU anzugeben. Ansonsten können für die Überweisung auf ein ukrainisches Konto Gebühren anfallen, welche von Ihnen zu tragen sind.

4. Rückkehr: Wie ist meine Rückkehr in die Ukraine geregelt?

Es steht Ihnen jederzeit frei, in die Ukraine zurückzukehren. Es ist jedoch wichtig, dass Sie sich vor Ihrer Abreise bei den für Sie zuständigen Behörden (Jobcenter, Sozialamt oder Ausländerbehörde) und der Krankenkasse abmelden. Wenn Ihr Gesundheitszustand es zulässt, können Sie mit öffentlichen Verkehrsmitteln, anderen privat organisierten Transporten oder mit Unterstützung des ukrainischen Gesundheitsministeriums selbständig nach Hause zurückkehren. Hierfür gibt es mehrere Möglichkeiten:

- Sie können die gesamte Rückreise selbst organisieren. Alle Kosten werden von Ihnen selbst getragen.
- Sie können sich mit der nationalen Anlaufstelle der Johanniter Unfallhilfe e.V. in Verbindung setzen, die wiederum das ukrainische Gesundheitsministerium über Ihren Wunsch nach Rückführung informiert. Bitte nutzen Sie dazu die in der Einleitung genannte E-Mail-Adresse.
- Sie können sich direkt an den ukrainischen Feedback-Koordinator wenden (+380(97)9836301) und ihn um Unterstützung bitten.
- Sie können eigenständig zum Flughafen Rzeszów-Jasionka reisen und das ukrainische Gesundheitsministerium im Voraus darüber informieren. Dieses wird Lviv Emergency Medical Services bitten, die Weiterreise nach Lviv zu organisieren, die auch die Kosten für die Reise von Polen aus übernehmen.

Sollte Ihr Gesundheitszustand einen Krankenrücktransport erfordern, wird dieser nach einem entsprechenden ärztlichen Attest von den Patientenlotsen der Johanniter-Auslandshilfe organisiert und finanziert.

Impressum

Herausgeber
Bundesministerium des Innern und für Heimat, 11014 Berlin
Internet: www.bmi.bund.de

Bundesministerium für Gesundheit, 10117 Berlin
Internet: www.bundesgesundheitsministerium.de

Bundesministerium für Arbeit und Soziales, 10117 Berlin
Internet: www.bmas.de

Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe, 53127 Bonn
Internet: www.bbk.bund.de

Stand
Januar 2025

Artikelnummer: BMI24032

Weitere Publikationen der Bundesregierung zum Herunterladen und zum Bestellen finden Sie unter:
www.bundesregierung.de/publikationen

Diese Publikation wird von der Bundesregierung im Rahmen ihrer Öffentlichkeitsarbeit herausgegeben. Die Publikation wird kostenlos abgegeben und ist nicht zum Verkauf bestimmt. Sie darf weder von Parteien noch von Wahlwerbern oder Wahlhelfern während eines Wahlkampfes zum Zwecke der Wahlwerbung verwendet werden. Dies gilt für Bundestags-, Landtags- und Kommunalwahlen sowie für Wahlen zum Europäischen Parlament.

10. January 2025

Information for civil patients from Ukraine

Contents

Introductory words	1
1. Medical treatment and transport up to arrival in Germany	1
1.1 What kind of treatment will I receive in Germany?	1
1.2 How do I receive medical treatment?	1
1.3 How are hospitals chosen, and do I have say in the choice of hospital?	1
1.4 How is transport to Germany organised?	2
1.5 How can I communicate with doctors or nurses?	2
2. Your stay in Germany	2
2.1 What do I have to do when I arrive in Germany?	2
2.2 Who will help me with registrations and applications?	3
2.3 What do I have to bring for my stay in Germany?	3
2.4 Where will I stay after I leave hospital or during outpatient treatment? Where will the person accompanying me be staying?	3
3. Costs	4
3.1 What will the transport to Germany cost?	4
3.2 What will the treatment in Germany cost?	4
3.3 Who will pay for the costs for my stay or that of the person accompanying me?	5
4. Returning to Ukraine	5
What do I need to know about returning to Ukraine?	5

Introductory words

Ever since Russia's war of aggression against Ukraine began, the Federal Republic of Germany and its partners have helped provide medical care for ill and injured persons from Ukraine who are transferred to Germany for treatment.

As a patient or an accompanying person, you may have many questions regarding the transfer to another country. This brochure contains information about medical treatment, accommodation and care in Germany, and the costs that might be associated with your stay in Germany. It also contains information about your return to Ukraine following the end of treatment.

Please contact the relevant patient navigators of the aid organisations upon your arrival in Germany, who will help you deal with the authorities in Germany. You can contact them by email, also in Ukrainian, using the following email address:
kleeblatt.patientenlotsen.bg@johanniter.de

1. Medical treatment and transport up to arrival in Germany

1.1 What kind of treatment will I receive in Germany?

You will be treated according to German standards. For costs, please see question 11. Treatment comprises medical and dental treatments; prescription drugs; surgical dressings, aids and appliances; home health care and hospital care; medical rehabilitation; and aids such as prostheses.

After a thorough examination, your doctor will decide which treatment is best for you. You will have a say in this decision. Your doctor will choose therapies and prostheses which can be continued or maintained in Ukraine, if necessary.

1.2 How do I receive medical treatment?

In Germany, patients are treated either during overnight stays in hospital (inpatient treatment) or during visits to a hospital, walk-in clinic or doctor's office (outpatient treatment). Inpatient treatment is restricted to what is medically necessary. Operations are often followed by outpatient treatment.

Cancer treatment, in particular chemotherapy and radiation treatment, and rehabilitation measures are often received out of hospital.

This means that most patients leave the hospital before they are fully recovered and continue their recovery in outpatient care. You should also expect longer waiting times to see a specialised doctor or receive specialist treatment, owing to longer waiting lists or the need for your health insurance to approve your treatment.

1.3 How are hospitals chosen, and do I have say in the choice of hospital?

The choice of hospital rests with the relevant state authorities, which will decide in consultation with the relevant clinics and on the basis of the medical requirements notified by the Ukrainian

health ministry. For organisational reasons, patients do not have a say in the choice of hospital, nor can prior bilateral arrangements between patients and hospitals be taken into account.

1.4 How is transport to Germany organised?

The Ukrainian health ministry will organise the transport from your current residence in Ukraine to a hub close to the Ukrainian border. After a short stay, you and a person accompanying you, if relevant, will be flown to Germany, where you will be taken to the hospital for treatment. As a rule, you will be told which hospital that is shortly before you begin your journey. You will receive the necessary medical support during the transport.

1.5 How can I communicate with doctors or nurses?

Many people in Germany speak English. In many places, there will also be volunteers from Ukraine, patient navigators who speak Ukrainian and possibly also interpreters to help you.

2. Your stay in Germany

2.1 What do I have to do when I arrive in Germany?

This section guides you through the steps you need to take as soon as you arrive in Germany to legalise your stay and have the costs for treatment and possibly your stay (see Chapter III) covered. The hospital's social services or the relevant patient navigators will help you with the process, as stated above.

As a first step, you will have to be registered with the foreigners authority under the law on foreigners on the day you arrive, and apply for a residence title for the purpose of temporary protection (section 24 (1) of the Residence Act (*Aufenthaltsgesetz*)) with that authority. The foreigners authority will issue you with a provisional residence document (*Fiktionsbescheinigung*).

As a second step, and prior to any treatment, you will need to show your provisional residence document

a) to register with a statutory health insurance fund

b) and apply for citizen's benefits at a labour office.

Citizen's benefit can be paid retroactively, starting the month in which you applied for it. This means that you have to apply for citizen's benefit as soon as possible (i.e. in the month of your arrival in Germany, or on the day of your arrival, should you arrive on the last day of the month). You can receive citizen's benefit as of the day you filed your application for a residence title for the purpose of temporary protection (i.e. as of the date your provisional residence document was issued).

As a rule, recipients of citizen's benefit are compulsorily insured in the statutory health insurance fund, which generally covers the costs of medical treatment (also retroactively, effective as of the date you first received citizen's benefit, if appropriate). If you meet all the requirements for citizen's benefit, the labour office will pay for your statutory health insurance.

For the relevant requirements, see question 11. Please go to: **https://www.arbeitsagentur.de/ukraine/ukraine-en.** for more information about citizen's benefit (also in Ukrainian).

2.2 Who will help me with registrations and applications?

The local hospital social services and patient navigators will help you with the registration under the law on foreigners and with applications to be filed with the German authorities and the statutory health insurance fund.

The hospital social services will help you arrange medical appointments and outpatient treatment following hospital care. You can also turn to the municipal social workers and the social welfare organisations, who will also help you deal with daily life, if necessary.

2.3 What do I have to bring for my stay in Germany?

Please make sure to bring your passport, which you will need for registration and the admission to the statutory health insurance fund. Please also bring all available medical records and the letter on patient information provided by the Federal Office of Civil Protection and Disaster Assistance (*Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe*, BBK), which will be given to you shortly before your transport to Germany.

Furthermore, you will need documents on your civil status (e.g. marriage or birth certificates), and records documenting your income and assets, for instance bank account statements (ideally for the last three months), savings account statements, home ownership records, and documents showing your current income. Information about maintenance commitments, for instance for children, is also important.

Please make sure to bring comfortable clothing, personal hygiene products and pyjamas or nightgowns.

2.4 Where will I stay after I leave hospital or during outpatient treatment? Where will the person accompanying me be staying?

As a rule, you will be admitted to hospital for treatment following your arrival in Germany. If not, you will be accommodated in refugee facilities.

The person accompanying you will also be accommodated in refugee facilities. In most cases, it is not possible for them to stay in the hospital with you. This does not apply to persons accompanying younger children (mostly up to age 12) who come to Germany for treatment.

If you and the person accompanying you receive citizen's benefit (*Bürgergeld*) or social assistance (*Sozialhilfe*), you can find your own accommodation. The labour office or welfare office will cover the appropriate costs for such accommodation for you and this person. Please make sure to enquire with the competent labour office whether a specific place is appropriate. It may be hard to find accommodation, especially in larger cities. It is therefore advisable to plan for a longer stay in refugee accommodation, or to turn to private or local initiatives or platforms offering temporary housing.

3. Costs

3.1 What will the transport to Germany cost?

The transport is free of charge, both for you and the person accompanying you.

3.2 What will the treatment in Germany cost?

You will be treated free of charge in Germany if you are entitled to citizen's benefit (*Bürgergeld*) or social assistance (*Sozialhilfe*), or if you are a registered member of a statutory health insurance fund.* If you are not entitled to citizen's benefit or social assistance on account of your earnings or assets, you will have to pay for private health insurance yourself (see below).

To avoid gaps in the provision of services or having to pay for the costs of medical treatment, you must apply for citizen's benefit and register with a statutory health insurance fund at the same time, after being registered under foreigners law and receiving a provisional residence document. These steps need to be completed before you begin medical treatment.

If you are granted citizen's benefit by the labour office, membership in the statutory health insurance fund is free of charge.

To be eligible for citizen's benefit, you have to meet the following requirements, in particular:

a) You must be able to work. This is the case if, in all likelihood, you will be healthy enough within the following six months to be able to work at least three hours per working day under normal labour market conditions. The labour office will determine whether or not you are able to work.

b) You must be entitled to citizen's benefit. You are not entitled if your stay in hospital or the following stay in a rehabilitation facility is likely to take six months or longer.

c) You must be registered under the law on foreigners, and you must have applied for a residence title for the purpose of temporary protection with the foreigners authority (see question 6).

d) The labour office must have determined that you need assistance following your arrival in Germany. This is an individual test where the authorities look at your income and assets and existing obligations such as subsistence payments for family members, if the relevant documents are available (see question 8).

If you do not meet the requirements listed under a) or b), you are not eligible for citizen's benefit, but you may be eligible for social assistance. To be eligible for social assistance, you must be registered under the law on foreigners, you must have applied for a residence title for the purpose of temporary protection, and the labour office must determine that you need assistance. Social assistance is the responsibility of the social welfare office (*Sozialamt*), not the labour office (*Jobcenter*). If you receive social assistance, you cannot become a member of a statutory health insurance fund. In this case, the municipality will cover the costs of your medical treatment. This will not make a difference in your medical treatment .

If you are not entitled to citizen's benefit or social assistance owing to your income or assets, and you have registered with a statutory health insurance fund, you will become a voluntary member of the statutory health insurance fund retroactively, effective on the date your registration document was issued. The contributions to the health and long-term care insurance funds amount

to roughly 20 per cent of your income. You must pay these contributions yourself. Patient navigators will help you with the relevant applications.

* Please note: All patients (i.e. also German patients) have to pay €10 per day for a maximum of 28 days spent in hospital, for a maximum total of €280 per year. The amount may be reduced to €135.12 per year for people who need assistance.

3.3 Who will pay for the costs for my stay or that of the person accompanying me?

If you meet the relevant requirements, you will receive benefits from the labour office or welfare office to maintain a minimum subsistence level (see question 11). When processing your case, the relevant authorities will also determine whether you and a person accompanying you are eligible. We recommend that you have your social benefits paid into a bank account within the European Union, so that they will be transferred free of charge. Otherwise, you will have to pay for any costs of transferring money to a Ukrainian bank account.

4. Returning to Ukraine

What do I need to know about returning to Ukraine?

You can return to Ukraine any time. Please make sure that you inform the competent authorities (labour office, social welfare office or foreigners authority) and the health insurance fund in advance that you are leaving Germany. If you are fit enough to travel, you can return to Ukraine on your own, using public transport, privately organised transport or transport organised by the Ukrainian health ministry. You have several options:

- You can organise all your own travel and pay all of your travel expenses yourself.
- You can get in touch with the national contact point of the Johanniter Emergency Service, which will inform the Ukrainian heath ministry that you want to return. Please use the email address mentioned in the introduction.
- You can contact the Ukrainian feedback coordinator directly (+380 (97) 9836301) to ask for assistance.
- You can travel to Rzeszów-Jasionka Airport on your own after informing the Ukrainian health ministry in advance. The ministry will ask Lviv Emergency Medical Services to organise your onward journey to Lviv. Lviv Emergency Medical Services will pay for your onward travel from Poland.

If you need medical transport to return to Ukraine, your doctor will give you a medical certificate to that effect, and the Johanniter International Assistance patient navigators will organise and pay for your transport.

Publication data

Published by the
Federal Ministry of the Interior and Community, 11014 Berlin, Germany
Website: www.bmi.bund.de

Federal Ministry of Health, 10117 Berlin
Website: www.bundesgesundheitsministerium.de

Federal Ministry of Labour and Social Affairs, 10117 Berlin
Website: www.bmas.de

Federal Office of Civil Protection and Disaster Assistance
53127 Bonn
Website: www.bbk.bund.de

As at
January 2025